

Zbigniew Czerski

O zagranicznej działalności adwokatury polskiej

Palestra 33/3(375), 1-5

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

palestra

3

1989

miesięcznik

ORGAN NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

ROK XXXIII — 375 — MARZEC 1989 R.

ZBIGNIEW CZERSKI

O ZAGRANICZNEJ DZIAŁALNOŚCI ADWOKATURY POLSKIEJ

Brak źródeł oraz zniszczenie archiwów i materiałów pisemnych nie pozwalają na głębsze omówienie działalności i kontaktów zagranicznych adwokatury w okresie przedwojennym.

Wiadomo jednak, że w roku 1930 adwokatura polska stała się członkiem pierwszej międzynarodowej organizacji adwokackiej — Union Internationale des Avocats. To najstarsze zawodowe stowarzyszenie adwokatów powstało w 1927 r. Protokół zawiązujący UIA podpisany został w Charleroi (Belgia) przez przedstawicieli adwokatury francuskiej, belgijskiej i luksemburskiej. Wkrótce do organizacji tej przystąpiły adwokatury innych krajów europejskich, a m.in. Rumunii, Węgier, Czechosłowacji, Bułgarii, Jugosławii i innych.

Adwokatura polska odgrywała w UIA znaczną rolę. Na kongresie międzynarodowym w Budapeszcie w roku 1938 prezesem UIA został wybrany Polak, adw. Stanisław Rowiński z Krakowa. Następny kongres UIA miał się odbyć we wrześniu 1939 r. w Warszawie, lecz na przeszkodzie stanął wybuch wojny.

Członkostwo adwokatury polskiej w UIA reaktywowane zostało w październiku 1986 r. W styczniu 1987 r. na stanowisko jej wiceprezesa powołany został prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. dr Kazimierz Łojewski.

UIA ma obecnie swą siedzibę w Paryżu. Jest afiliowana przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i działa pod jej patronatem.

Od roku 1977 adwokatura polska jest również członkiem IBA — International Bar Association. Organizacja ta została utworzona w roku 1947 w Nowym Jorku. Jej siedzibą jest Londyn.

Obie te organizacje mają charakter apolityczny i ich cele są podobne. Wiążą się one ściśle z działalnością zawodową adwokatury na świecie. Głównym ich zadaniem jest nawiązywanie

i utrzymywanie stałej łączności z organizacjami i stowarzyszeniami adwokackimi na całym świecie, omawianie problemów dotyczących organizacji i wykonywania zawodu, doskonalenie pracy adwokata (zwłaszcza w zakresie międzynarodowego obrotu prawnego), popieranie rozwoju nauki prawa i jej upowszechnianie, dbałość o przestrzeganie praworządnego wymiaru sprawiedliwości i zapewnienie nieskrępowanego prawa do obrony, a także współdziałanie z Organizacją Narodów Zjednoczonych przy realizacji jej celów oraz współdziałanie z innymi organizacjami prawniczymi na świecie o podobnych celach.

Niezależnie od tej formy współpracy międzynarodowej, jaką jest przynależność adwokatury polskiej do dwóch wyżej wymienionych wielkich międzynarodowych organizacji adwokatury, nawiązane są także liczne kontakty dwustronne z adwokatami wielu innych krajów. Kontakty te oparte są przede wszystkim na bezpośrednich rozmowach z przedstawicielami adwokatury danego kraju, na wymianie delegacji, czasopism oraz na uczestniczeniu w seminariach organizowanych przez adwokatów lub inne zawody prawnicze.

W wielu krajach nie istnieje taki naczelny organ adwokatury, który byłby odpowiednikiem Naczelnej Rady Adwokackiej w Polsce. Tak np. w Związku Radzieckim istnieją kolegia adwokackie na szczeblu republik związkowych, przy czym w Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republice Radzieckiej kolegia te istnieją na szczeblu obwodów. Zwyczajowo całą adwokatów radziecką reprezentuje stołeczne Kolegium Adwokackie w Moskwie. Koledzy radzieccy odwiedzali już nasz kraj, przysyłając swoje delegacje, uczestniczyli także w seminarium międzynarodowym zorganizowanym w 1974 r. w Warszawie przez adwokatów polską na temat tajemnicy zawodowej adwokata i immunitetu adwokackiego. Ostatnio zaś, mianowicie w czerwcu 1988 r., delegacja polska uczestniczyła w seminarium międzynarodowym w Moskwie zorganizowanym przez International Bar Association wspólnie ze Zrzeszeniem Prawników Radzieckich. Seminarium to, zorganizowane pod protektoratem prezesa IBA Shankardassa (przedstawiciela adwokatury Indii) oraz ministra sprawiedliwości Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej Kuźniecowa poświęcone było zarówno problematyce ściśle prawniczej, mianowicie zagadnieniom międzynarodowego obrotu prawnego w dziedzinie gospodarczej i międzynarodowego prywatnego prawa spadkowego, jak i zagadnieniom szerszym, a m.in. sprawie praw człowieka i walce o pokój.

Ramy niniejszego artykułu nie pozwalają na pełny przegląd wszystkich form działalności adwokatury polskiej na forum międzynarodowym. Z konieczności więc należy wymienić tu tylko to, co jest najbardziej istotne, ilustrując przykładami.

Bezpośrednie kontakty nawiązane zostały z adwokatami Chińskiej Republiki Ludowej. Wymiar sprawiedliwości, w tym również adwokatura, nie ma jeszcze ostatecznych rozwiązań w tym

ogromnym kraju, który kroczy wielkimi krokami ku pełnej nowoczesności we wszystkich dziedzinach.

Na zaproszenie adwokatury chińskiej delegacja adwokatury polskiej w maju 1988 r. złożyła wizytę w Pekinie. Rozwiązania ustawowe i organizacyjne oraz formy działalności zawodowej adwokatury w Polsce były przedmiotem najwyższego zainteresowania ze strony gospodarzy, zwłaszcza że obydwie te kraje są krajami socjalistycznymi i że z tego względu rozwiązania polskie mogą być — przy całej różnicy kultur i tradycji — przydatne we współczesności. Rozmowy z kolegami chińskimi i przedstawicielami chińskiego świata prawniczego służyły także celom bieżącym i konkretnym: chodziło o nawiązanie kontaktów roboczych dotyczących zwłaszcza tych instytucji prawniczych, których zadaniem jest obsługa obrotu prawnego z zagranicą (w tym także organizowanie obsługi prawnej firm zagranicznych). Przeprowadzono rozmowy, których celem było włączenie adwokatów polskich do działań zawodowych w ramach obrotu gospodarczego między PRL a ChRL, do obsługi spółek oraz tzw. *Joint ventures*. Poruszona była również możliwość stażu młodych adwokatów lub aplikantów adwokackich w Chinach w celu poznania prawa i języka w aspekcie rozwijających się dynamicznie stosunków gospodarczych między obu krajami.

O wiele wcześniej zostały nawiązane współpraca i bliski kontakt zawodowy i organizacyjny z adwokatami europejskich krajów socjalistycznych. Należy tu przede wszystkim wymienić kolegów węgierskich, z którymi łącząc od dawna naszą adwokatwę stosunki bliskie i serdeczne, wzmocnione jeszcze więzią tradycyjnej i zawsze żywej przyjaźni polsko-węgierskiej.

Wymiana delegacji, literatury prawniczej, czasopism prawniczych i adwokackich istnieje także od lat przeszło trzydziestu między adwokatwą polską a adwokatami Bułgarii, Czechosłowacji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Rumunii.

Podobnie ożywione i serdeczne są stosunki z kolegami jugosłowiańskimi, mającymi swe izby adwokackie w poszczególnych republikach i w federacji tych izb na szczeblu ogólnokrajowym.

Jak już wspominałem, w roku 1974 odbyło się w Warszawie międzynarodowe seminarium adwokackie. W seminarium tym — obok przedstawicieli wszystkich adwokatw krajów socjalistycznych — uczestniczyli także przedstawiciele dwóch adwokatw zachodnich, z którymi stosunki nasze są szczególnie ożywione i serdeczne. Mam tu na myśli adwokatwę francuską i austriacką.

Od roku 1966 istnieje stała, doroczna wymiana delegacji między adwokatwą polską a adwokatwą paryską, albowiem izba adwokacka Paryża (używająca jeszcze do dziś archaicznej nazwy: *Ordre des Avocats à le Cour de Paris*) reprezentuje tradycyjnie adwokatwę całej Francji. Wszyscy kolejni dziekani Izby paryskiej (kadencja ich trwa dwa lata), poczynawszy od roku 1966 aż do dziś, odwiedzili Polskę na czele swoich delegacji. Przedstawiciele zaś adwokatury polskiej rewizytowali kolegów francuskich, biorąc

udział w dorocznej międzynarodowej konferencji adwokatury w Paryżu. Na jednej z tych konferencji (w roku 1987) została podpisana międzynarodowa konwencja o prawach obrony w procesie.

Współpraca z adwokaturą francuską ma charakter stały. Biorą w niej również udział przedstawiciele najmłodszego pokolenia adwokatury polskiej. Młodzi adwokaci i aplikanci adwokaccy odbywają — w grupach po dwóch — dwumiesięczne staże w Paryżu, pracując w tym czasie w kancelariach wybitnych adwokatów i zapoznając się z działalnością francuskiego wymiaru sprawiedliwości i pracą sądów paryskich. Staże te odbywają się całkowicie na koszt adwokatury Paryża.

Ożywiona jest także współpraca i kontakt z adwokaturą austriacką. Od roku 1975 koledzy austriaccy organizują w Wiedniu konferencję prezesów adwokatów europejskich, na której każdorazowo reprezentowana jest także adwokatura polska. Organizowane były także — niezależnie od kontaktów poprzez wymianę delegacji — seminaria polsko-austriackie w Domu Pracy Twórczej Adwokata w Grzegorzewicach, poświęcone m.in. problematyce prawa rodzinnego.

W ostatnim czasie rozwinęła się także współpraca z adwokaturą angielską. W roku 1985 na zaproszenie rządu brytyjskiego przebywali w Anglii jako przedstawiciele adwokatury polskiej: prezes NRA adw. dr Kazimierz Łojewski i wiceprezes NRA adw. Zbigniew Czerski. Celem tego pobytu było nawiązanie kontaktu i współpracy między adwokatami Anglii i Polski.

Różne są formy tej rozwijającej się współpracy. Na przykład w lutym 1988 r. odbyło się w Warszawie seminarium polsko-angielskie poświęcone zagadnieniom międzynarodowego arbitrażu gospodarczego. Adwokaci zaś polscy brali udział w podobnych seminariach w Londynie i Manchesterze, organizowanych z udziałem pracowników naukowych Wydziału Prawa Uniwersytetu w Warszawie oraz Wydziałów Prawa Uniwersytetów w obu tych miastach angielskich.

Inny przykład. W październiku 1988 r. grupa kolegów angielskich z Manchesteru, złożona z przedstawicieli Wydziału Prawa Uniwersytetu w Manchesterze i adwokatury tego miasta, przebywała w Warszawie na zaproszenie Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. W tym samym czasie przebywała również w Polsce z wizytą — na zaproszenie NRA — grupa kolegów radzieckich z Moskwy. Otóż niezależnie od kontaktów zawodowych i naukowych między adwokatami polskimi a wyżej wymienionymi obiema grupami, zorganizowane zostało również bezpośrednie spotkanie między obu powyższymi grupami. W ramach tego kontaktu goście radzieccy i angielscy wyjechali wspólnie do Torunia i spotkali się tam zarówno z adwokatami toruńskimi jak i z przedstawicielami Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika.

Należy dodać, że powyższe formy współpracy i stałego współdziałania w dziedzinie wymiany doświadczeń zawodowych i samorządowych oraz wymiany z zakresu nauki i praktyki

prawniczej na świecie nie mają, rzecz jasna, charakteru wyczerpującego.

Obok współpracy organizowanej przez Naczelną Radę Adwokacką istnieje także współpraca oraz stały i ożywiony kontakt między poszczególnymi izbami adwokackimi w Polsce a adwokatami innych krajów. I tak Rada Adwokacka w Łodzi utrzymuje stały kontakt i współpracę koleżeńską z Radą Adwokacką w Lyonie, Rada Adwokacka w Krakowie z Radą Adwokacką w Kecsemet na Węgrzech, Rada Adwokacka w Lublinie z Radą Adwokacką w Debreczynie, Rada Adwokacka w Katowicach z Radą Adwokacką w Halle w NRD. Są to oczywiście tylko niektóre przykłady tych kontaktów, nie sposób bowiem wymienić tu wyczerpująco wszystkich inicjatyw wychodzących z poszczególnych rad adwokackich (ważnym wydarzeniem był np. zjazd dziekanów rad adwokackich wszystkich stolic europejskich krajów socjalistycznych, jaki się odbył w Warszawie we wrześniu 1978 r. z inicjatywy Warszawskiej Rady Adwokackiej).

Kultura polska — której częścią jest również kultura prawnicza — nigdy nie była kulturą zaściankową. Jest częścią wielkiego dorobku europejskiej myśli prawniczej, i życia kulturalnego całej Europy. Adwokatura polska uczestniczy w tym życiu nadal, czerpiąc zarówno sama z dorobku myśli i doświadczeń innych krajów, jak i przekazując ze swej strony własny dorobek zawodowy, naukowy i kulturalny do wspólnej skarbnicy wszystkich narodów.

EDMUND MAZUR

REDAGOWANIE „PALESTRY”

Co jakiś czas, przeciętnie raz na trzy lata, Redakcja zwraca się do swoich czytelników — adwokatów, korespondentów, autorów i recenzentów — z prośbą i nadesłanie oceny pisma, uwag, dezyderatów i propozycji dotyczących zawartości merytorycznej oraz sposobu redagowania pisma. Ostatnio akcja taka miała miejsce w dniach 5—6.IV.1986 r., kiedy to na naradzie korespondentów i zaproszonych gości debatowano przez dwa dni w Grzegorzewicach. Przebieg tej dwudniowej narady oraz stanowisko Komitetu Redakcyjnego w związku z tą naradą opublikowano w numerze 8 „Palestry” z 1986 r. (str. 1—68). Wnioski z tego spotkania, zawarte w powyższym stanowisku Komitetu Redakcyjnego, są nadal aktualne i systematycznie realizowane w normalnej pracy redakcyjnej.

Po upływie niepełnych dwóch lat od wspomnianej narady Redakcja w piśmie z dnia 21.III.1988 r. zwróciła się do 51 adwokatów (korespondentów terenowych, niektórych dziekanów, auto-